

АРТЪР КЛАРК

ЛАЙКА

Превод от английски: Вилиана Стоилова, 1983

chitanka.info

Когато чух неистовия лай на Лайка, първата ми реакция беше да се раздразня. Обърнах се в леглото и размърморих: „Мълквай, глупаво куче!“ Съненият интервал продължи само част от секундата. После съзнанието ми се върна, а с него и страхът. Страхът от самотата, страхът от лудостта...

Не смеех да отворя очи. Страхувах се от това, което можех да видя, макар разумът ми да подсказваше, че никакво куче още не е стъпвало тук, че от Лайка ме отделят четвърт милион мили и, което е най-страшно — пет години време.

„Сънуващ! — казах си сърдито. — Престани да се правиш на глупак, отвори очи! Няма да видиш нищо друго, освен бялата мазилка на стената.“

Така беше, разбира се. Малката кабина бе празна, вратата — здраво затворена. Бях сам със спомените си, налегнат от мимолетна тъга, дошла да смени светлия сън със сивата реалност. Чувството за загуба беше тъй мъчително, че закопнях да заспя отново. Добре, че не успях да го сторя, защото всяко заспиване би било равносилно на смърт. Цели пет секунди обаче не можах да осъзная това и през тази вечност се върнах на Земята, дирейки утеша в миналото.

Никой не можа да открие откъде се взе Лайка, макар че персоналът на Обсерваторията поразпита тук-таме, а аз поместих няколко съобщения във вестниците. Намерих я в една лятна вечер, докато катерех колата към Паломар — загубена и самотна топка пух, сгущена край шосето. Въпреки че не обичам кучета, пък и каквито и да било животни, не можех да оставя това безпомощно, малко създание на произвола на минаващите коли. Вдигнах го и го пуснах в багажника. Не исках да рискувам тапицерията на новия си „Вик'92“. Там, в багажника, помислих си, не може да направи голяма беля. В това, общо взето, не бях прав.

След като паркирах колата до Манастира — квартирите на астрономите, където щях да живея през следващата седмица, разгледах находката си без особен ентузиазъм. Имах намерение да предам палето на портиера, но точно тогава то изскимтя и отвори очи. В тях прочетох такова безпомощно упование, че... ами, промених решението си.

Понякога съжалявах, но никога за дълго. Тогава още нямах представа, колко неприятности може да причини едно подрастващо куче. Сметките ми за чистене и поправки се покачиха стремително. По

всяко време бях готов да открия опустошен чифт чорапи или сдъвкан брой от списание „Астрофизика“. Все пак Лайка беше обучена и в къщи, и в Обсерваторията. Тя беше единственото куче, допускано в двестаинчовия купол. Лежеше мирно с часове, докато бях горе в кабината и регулирах уредите, напълно доволна, ако от време на време можеше да чуе гласа ми. Астрономите я обикнаха. Старият д-р Андерсън я кръсти тъй, но от самото начало тя си беше мое куче и не се подчиняваше на никой друг. Не казвам, че винаги ме слушаше.

Беше красиво животно, около деветдесет и пет процента вълча порода. Предполагам, че липсващите пет процента бяха станали причина да я изхвърлят. (Когато си помисля за това, изпитвам гняв, но тъй като никога няма да науча истината, може и да греша.) Освен двете тъмни петна над очите цялото тяло на Лайка беше в опущеносив цвят, а козината ѝ — мека като коприна. Косато ушите ѝ щръкваха, тя гледаше недоверчиво, интелигентно и нашпрек; понякога, докато разисквах с колегите си спектралните характеристики или звездната еволюция, трудно можеше да се повярва, че Лайка не следи разговора.

Не мога да разбера защо се привърза толкова към мене, след като и между хората нямах много приятели. Косато се връзах в Обсерваторията след известно отсъствие, тя обезумяваше от щастие, скачаше на задните си крака, поставяше лапи на раменете ми, които лесно достигаше, издаваше тихи писъци на радост — непривични за такова голямо куче. Не смеех и да помисля да я оставя сама за повече от няколко дни. Въпреки че не можех да я вземам със себе си на презokeанските пътешествия, тя ме придружаваше при повечето от кратките ми пътувания. Лайка беше с мен и когато заминах за Бъркли, за да присъствувам на онзи злополучен семинар.

Отседнахме при мои познати от университета. Проявиха учтивост, но не горяха от желание да имат звяр в къщата си. Уверих ги, че Лайка няма да причини неприятност никому и те с голямо нежелание я оставиха да спи във всекидневната. „Няма защо да се беспокоите за крадци тази нощ!“ — казах. „В Бъркли нямаме крадци“ — отговориха те студено.

Посред нощ се оказа, че бяха сгрешили. Събудих се от истеричния, пронизителен лай на Лайка. Бях го чувал преди само веднъж — когато за пръв път видя крава и не разбираше какво по дяволите означава това. Ругаейки, отхвърлих чаршафите и като се

препъвах, потънах в тъмнината на непознатата къща. Исках да усмиря Лайка, преди да е разбудила домакините. Ако е имало външен посетител, той сигурно вече бе избягал. Щеше ми се да го е направил.

Спрях се до електрическия ключ, като се чудех дали да го завъртя. После изръмжах: „Млъквай, Лайка!“ — и облях стаята със светлина.

Тя драскаше обезумяла по вратата, спираше от време на време, за да нададе истеричния си вой. „Ако искаш да идеш по нужда — казах сърдито, — няма защо да вдигаш такава връява!“ Слязох долу, щракнах резето и тя излетя в нощта като ракета.

Беше тихо и спокойно, а полумесецът се силеше да прореже мъглата на Сан Франциско. Стоях в лъчистата омора, загледан над водата към светлините на града, и очаквах Лайка да се върне, та да я сгълча както подобава. И все тъй чаках, когато за втори път през нашия двадесети век заспалото земетръсно огнище Сан Андреас се събуди.

Много странно, но не се уплаших... в началото. Спомням си двете неща, които минаха през ума ми в момента, преди да осъзнаю опасността. Все пак, казах си, геофизиците биха могли да ни предупредят. А след това с изненада се хванах, че мисля: „Нима земетресенията вдигат такъв голям шум!“

Приблизително тогава разбрах, че трусиът не беше обикновен. Това, което се случи по-късно, предпочитам да забравя. До късно на следващата сутрин червенокръстците не можеха да ме отведат, защото не исках да изоставя Лайка. Като гледах порутената къща с телата на моите приятели, знаех, че дължах живота си на нея. Но не можеше да се очаква от пилотите на хеликоптера да ме разберат. Не ги виня, че ме мислеха за луд, както и другите, които бяха намерени сред пожара и разрухата.

Не вярвам след това да сме се разделяли с Лайка за повече от няколко часа. Казваха ми — и напълно го вярвам, че съм станал безразличен към човешкото общество, макар да не съм саможивец и мизантроп. Между звездите и Лайка се простираха всичките ми интереси. Сетне ние дълго се разхождахме из планините. То бе най-щастливото време в живота ми. Имаше само една пукнатина. Лайка не би могла да я знае, но я знаех аз. Всичко трябваше да свърши много скоро...

Бяхме започнали да планираме преместването преди повече от едно десетилетие. Още през шестдесетте години се разбра, че Земята не е място за астрономически обсерватории. Даже малките пробни инструменти на Луната превъзхождаха всички телескопи, взиращи се през мрака и мъглата на земната атмосфера. Времето на Маунт Уилсън, Паломар, Грийнуич и другите големи имена беше отминало. Те все още можеха да бъдат полезни за обучение, но границата на изследователските търсения трябваше да се премести навън в пространството.

И аз трябваше да се преместя с нея. Вече ми бяха предложили поста заместник-директор на Обсерваторията във Фарсайд. Сега можех да се надявам, че след няколко месеца ще решава проблемите, над които работех с години. Извън атмосферата щях да бъда като слепец, на когото изведнъж са дали очи.

Невъзможно беше, разбира се, да взема Лайка със себе си. Единствените животни на Луната бяха тези, нужни за експериментите. Може би трябваше да мине едно поколение, за да разрешат домашни животни, но и тогава би струвало цяло състояние да ги закараши там и да ги поддържаши. Изчислих, че снабдяването на Лайка с нейните обичайни два фунта месо на ден ще струва няколко пъти повече от моята доста сносна заплата.

Изборът беше прост и прям. Можех да остана на Земята и да изоставя кариерата си. Или можех да отида на Луната и да изоставя Лайка.

Най-сетне тя беше само едно куче. След дванадесетина години щеше да умре, докато аз ще трябва да съм на върха на кариерата си. Никой разумен човек не би се колебал по този въпрос. Все пак се колебаех и ако досега не сте разбрали защо, никакви обяснения не ще ви помогнат.

Оставих нещата да се развиват от само себе си. До седмицата, в която трябваше да замина, нямах никакви планове за Лайка. Когато д-р Андерсън ми предложи да се грижи за нея, приех без благодарности. Старият физик и съпругата му я обичаха. Боя се, че ме мислеха за безразличен и бездушен, а всъщност беше точно обратното. Излязохме за още една разходка из хълмовете. После я оставих мълчаливо на Андерсънови и повече не я видях.

Излитането беше отложено за двадесет и четири часа, докато един силен ураган не изчисти земната орбита; даже тогава Ваналеновите пояси бяха все още активни, затова трябваше да излетим през Северно-полярния коридор. Беше отвратителен полет. Като оставим настрана обикновената неприятност от безтегловността, всички бяхме замаяни от препаратите против радиация. Корабът беше вече над Фарсайд, преди да проява особен интерес към маневрите, така че не успях да видя как Земята залязва зад хоризонта. Нито пък съжалявах. Нямах нужда от спомени, имах твърдото намерение да мисля само за бъдещето. Все пак не можах да се отърся от чувството за вина. Бях изоставил някого, който ме обичаше и ми вярваше. Не изглеждах по-добър от онези, които бяха изхвърлили Лайка като малко кученце до прашния път към Паломар.

Вестта, че е мъртва, стигна до мене един месец по-късно. Тя не можеше да се обясни с нищо. Андерсънови бяха направили всичко, което зависеше от тях, и бяха много разстроени. Изглежда, Лайка беше загубила интерес към живота. За известно време и с мене се случи същото, но работата е наркотик, а и програмата ми тъкмо започваше да се осъществява. Въпреки че не бях забравил Лайка, престанах да усещам болката от спомена.

Защо тогава той се беше върнал след пет години, за да ме преследва на другия край на Луната? Напрягах ума си да открия причината. Неочаквано металното здание затрепери, като че ли му бяха нанесли тежък удар. Реагирах, без да мисля. Вече затварях шлема на запасния костюм, когато основите се хълзнаха. Стената зейна при краткотрайния писък на излитащия въздух.

Автоматично бях натиснал копчето за Обща тревога, затова загубихме само двама души. Трусьт, най-страшният, регистриран някога във Фарсайд, пропука и трите купола на Обсерваторията.

Едва ли е необходимо да казвам, че не вярвам в свръхестественото. Случилото се има напълно разумно обяснение за всеки човек с елементарни познания по психология. При земетресението в Сан Франциско Лайка не беше единственото куче, подушило приближаващото бедствие. Разказваха за много такива случаи. А във Фарсайд моите собствени спомени трябва да са ми дали онази повишена чувствителност, при която никога незаспиващото ми

подсъзнание бе усетило първите слаби вибрации от вътрешността на Луната.

Човешкото съзнание има странното и заплетено свойство да върши своята работа. То е знаело кой сигнал ще ме доведе най-бързо до осъзнаване на опасността.

Това е всичко. Макар че в известен смисъл човек би могъл да каже, че Лайка ме е събудила и при двата случая, в това няма никаква загадка, никакво свръхестествено предупреждение, изпратено през бездната, която нито човек, нито куче биха могли да преодолеят.

В това съм сигурен, ако изобщо съм сигурен в нещо.

Все пак понякога се събуждам в тишината и ми се иска сънят ми да беше продължил няколко секунди повече, така че да можех само още веднъж да погледна в сияйните, кафяви очи, препълнени с всеотдайна и безкористна любов, каквато никъде другаде не срещнах в този или в който и да е друг свят.

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 40/1983 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.